

Đề bài

Phân tích hai khổ
thơ đầu bài thơ

Mùa xuân

nhỏ nhỏ

của Thanh Hải.

Bài làm

*Mọc giữa dòng sông xanh
Một bông hoa tím biếc*

Tiếng ngâm ngọt ngào, bay bổng của nghệ sĩ Thu Hương trong chương trình *Đêm thơ* làm cả nhà em chăm chú, lắng nghe.

Một cảm giác lâng lâng đầy xúc cảm chạy khắp cơ thể em. Ôi bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ* của Thanh Hải đây ư? Đó là một trong những bài thơ trong chương trình Văn lớp 9 đã để lại trong em những ấn tượng đẹp nhất mùa xuân nho nhỏ. Thật là nho nhỏ khi hai khổ thơ đầu chỉ là những vần thơ giản dị, ngắn mà chứa đựng cả một mùa xuân thiên nhiên của xứ Huế và mùa xuân cách mạng của người dân cố đô vào những năm Huế đang ra sức lao động sản xuất để mang lại cuộc sống ấm êm cho quê hương:

*Mọc giữa dòng sông xanh
Một bông hoa tím biếc
Ôi con chim chiền chiện
Hót chi mà vang trời
Từng giọt long lanh rơi
Tôi đưa tay tôi hứng.*

*Mùa xuân người cầm súng
Lộc giắt đầy quanh lưng
Mùa xuân người ra đồng
Lộc trải dài nương mạ
Tất cả như hối hả
Tất cả như xôn xao.*

Mở đầu bài thơ tác giả đã tả cảnh thiên nhiên quê mình thật nên thơ. Bằng niềm cảm xúc lâng lâng, Thanh Hải đã tả con sông quê hương mình xanh ngắt mà nhẹ nhàng, được chất thơ sâu lắng.

Mọc giữa dòng sông xanh

Dòng sông quê hương Thanh Hải vốn là con sông nổi tiếng quanh năm xanh ngắt với muôn vàn vẻ đẹp, nhất là vào mùa xuân của xứ Huế cổ kính càng đẹp hơn.

Đọc tiếp câu thơ, ta thấy tác giả đã mô tả hình ảnh *một bông hoa tím biếc*. Ôi còn cảnh nào đẹp hơn, khi giữa dòng sông xanh hiện lên một đóa hoa tím biếc lừng lững trôi giữa dòng. Tác giả đã sử dụng màu sắc thật hài hòa. Màu tím hiện lên giữa màu xanh là một hình ảnh nổi bật nhưng không rục rờ mà nên thơ nhẹ nhàng, hài hòa và duyên dáng:

*Ôi con chim chiền chiện
Hót chi mà vang trời*

Bức tranh xứ Huế vào xuân càng sinh động hơn không chỉ bằng con sông Hương thơ mộng mà còn sinh động bởi những tiếng hót véo von của đàn chim chiền chiện. Tiếng chim *hót liú lo vang trời* đủ cho ta thấy nét đẹp của Huế ra sao. Một cái đẹp vừa cổ kính vừa bình dị và tràn đầy sức sống:

Từng giọt long lanh rơi

Từ *giọt* ở đây khiến chúng ta phải suy nghĩ đó là giọt sương, giọt mưa xuân hay là giọt hạnh phúc. đây chính là một trong những nét nghệ thuật đặc sắc của tác giả. Có biết bao nhiêu điều cần mô tả vậy mà tác giả chỉ đọng lại trong vài từ đơn sơ *giọt long lanh* độc đáo đó.

Tôi đưa tay tôi hứng.

Hình ảnh *Tôi đưa tay tôi hứng* làm ta hình dung có một giọt sương rơi, một giọt mưa xuân hay có thể trừu tượng là tác giả đang hứng một giọt hạnh phúc mà quê hương hay bản thân mình đã tạo ra.

Từ đây, với khổ thơ trên chỉ bằng vài nét phác họa, cùng với sự chuyển đổi giác quan, tác giả tạo ra một mùa xuân thiên nhiên nơi Huế với một vẻ đẹp tao nhã, nên thơ, giản dị và khoáng đạt.

Đọc tiếp đoạn thứ hai, ta thấy vẫn thơ tuy giản dị nhưng tuyệt vời, tác giả tả mùa xuân cách mạng của quê hương đất nước:

Mùa xuân người cầm súng

Lộc giắt đầy quanh lưng

Hai câu đầu tác giả nhấn mạnh đến mùa xuân chiến đấu, mùa xuân của *người cầm súng* với *lộc giắt đầy quanh lưng*. Lộc có nghĩa đen là một chồi xanh non mơn mớn biểu hiện cho sức sống vạn vật khi xuân sang. Ở đây từ *lộc* biểu hiện cho một niềm tin, một thành quả cách mạng đem lại, là kết quả. Người chiến sĩ với *lộc giắt đầy quanh lưng* khi ra chiến trường với mong muốn cao nhất là phải chiến thắng quân thù.

Mùa xuân người ra đồng

Lộc trải dài nương mạ

Với mùa xuân của những người nông dân, những người lao động thì lộc của họ là sự ấm no, hạnh phúc, tượng trưng cho sự trúng mùa của công việc sản xuất. Một người dân lao động đều mong muốn mình phải cống hiến sức lực, tài năng, để lao động xây dựng quê hương và phát triển đất nước.

Trong khổ thơ này, mùa xuân chiến đấu đứng xứng với mùa xuân sản xuất. Người chiến sĩ đứng xứng với người lao động sản xuất. Tác giả đã nêu bật nhiệm vụ hàng đầu của đất nước ta lúc bấy giờ là phải vừa chiến đấu bảo vệ đất nước, vừa phải ngày đêm lao động sản xuất xây dựng quê hương sau chiến tranh, góp phần cho Tổ quốc giàu mạnh.

Bởi vậy, mọi người đều tự giác, tự nguyện:

Tất cả như hối hả

Tất cả như xô xao.

Câu thơ giản dị, điệp ngữ *tất cả* như diễn tả sự thống nhất theo suy nghĩ và hành động. *Xôn xao* gợi thanh – âm thanh nhỏ mà chiều sâu của cuộc sống đang phát triển đang reo vui. Lời thơ nhỏ nhẹ, chứa chan suy tư thống thiết chân thành mà vẫn sâu lắng.

Tóm lại, hai khổ thơ lời ít ý nhiều, tác giả diễn tả cảm xúc của mình về một mùa xuân nho nhỏ trên quê hương sau mấy năm giải phóng. Đó là quê hương xưa Huế mộng mơ đã hòa chung với cuộc sống thanh bình của đất nước.

Nguyễn Viên Thanh